עין משפט נר מצוה

לד א ב ג מיי' פ"ד מהל' ק"פ הל' ה :
לה ד מיי' שם הל' ח:

מסורת הש"ס

יומא סדי סד: קדושין ז: זבחים יב· כריתות כז· ודף כח· תמורה כו: [זבחים נח·]
[שבת קיד· גילה יא· כ: סנהדרין נו·]
[נ"ל רבה עי' שבת עב: מ"ש שם]
לעיל עג:
בכ"י ויפריש
[מ"ק טו:]
כ"א לשלמים ועי' במהרש"א

דהוה ליה כפסח טמא בעליו וזיין

*המפריש פסחו ומת לא יביאנו בנו אחריו לשם פסח אלא לשם שלמים : **גמ'** אמר רב הונא בריה דרב יהושע שמע מינה תלת *שמע מינה בעלי חיים נדחין, וש"מ דחוי מעיקרא הוי דחוי, ושמע מינה יש דחוי בדמים : המפריש פסחו וכו' : ת"ר *המפריש את פסחו ומת: אם בנו ממונה עמו יביאנו לשום פסח, אין בנו ממונה עמו יביאנו לשום שלמים לששה עשר ליו"ט אין, לט"ו לא, קא סבר *נדרים ונדבות אין קריבין בי"ט; דמית האב אימת: אילימא דמית קודם חצות "בנו ממונה עמו יביאנו לשום פסח" הא חלה אנינות עילויה מעיקרא אלא דמית אחר חצות "אין בנו ממונה עמו יביאנו לשום שלמים" הא קבעתיה חצות? אמר (*רבא) לעולם דמית קודם חצות ומאי "יביאנו לשום פסח" לשום פסח שני אביי אמר לצדדין קתני מת אחר חצות בנו ממונה עמו יביאנו לשום פסח, מת קודם חצות אין בנו ממונה עמו יביאנו לשום שלמים רב שרביא אמר לעולם דמית לאחר חצות וכגון שהיה אביו גוסס בחצות רב אשי אמר לעולם דמית לאחר חצות ור"ש היא דאמר *אין בעלי חיים נדחין רבינא אמר כגון שהפרישו אחר חצות ומתו בעלים אחר חצות וקא סבר חצות קבע :

רבה · פסח ונדחה שלמים · אם היה בנו ממונה עמו · ומת לאחר חצות · ודקשיא לך איך יקרב שלמים הא קבעתיה חצות

מתני' הפסח שנתערב בזבחים כולן ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויביא בדמי היפה שבהן ממין זה ובדמי היפה שבהן ממין זה *[ויפסיד] המותר מביתו, נתערב בבכורות ר"ש אומר אם חבורות כהנים יאכלו : **גמ'** והא

אם כל החבורה כולה כהנים

המפריש פסחו ומת. לקמיה מפרש אימת מית : **לא יביאנו בנו אחריו לשם פסח** · דהוה ליה פסח שמתו בעליו ואין כאן מנויין : **גמ' שמע מינה בעלי חיים נדחין** . בהמה שנדחית בחיים לחויה דיחוי גמור שאף לכשנראית למה שהיתה ראויה אינה קריבה אלא רועה דהא דתנן תרעה ולא קרבה שלמים היא גופה שזו היא ראייתה כמתחלה שכל מותר פסח קרב שלמים, ודלא כר"ש דאמר בעלי חיים אין נדחין בפ' שני שעירי (יומא דף סג:) דגמרי' מבעל מום שנדחה ולכשעבר מומו נראה ומרישא נמי שמעינן לה אלא משום דמהא שמעינן תלת נקט לה הכא : **ושמע מינה דחוי מעיקרא הוי דחוי.** דהא נקבה או זכר בן שתי שנים מתחלתו לא נראה למה שהוקדש וקאמר ירעה ולא יקרב שלמים הוא עצמו ואיכא למאן דאמר במסכת סוכה (דף לג:) דאין דחוי אלא הנראה ונדחה: **ושמע מינה יש דחוי בדמים** · כדפרישית בכמה מקומות בגמ' מליצו לשון זה גבי הא דאמר רבי יוחנן "בהמה של שני שותפין הקדיש חציה וחזר ולקח חציה קדושה ואינה קריבה שמע מינה תלת כו'" כי הכא ובמסכת קדושין (דף ז:) ובזבחים (דף יב·) ולמדתי פירושה ממסכת כריתות (דף כז·) דגרס התם בלשון הזה ש"מ קדושת דמים נדחה כלומר שמע מינה אפילו דבר שלא קדש תחלה להקרבת גופו אלא לדמיו כגון הקדיש חציה וחציה השני חולין דחוי ליקרב לגופו בתחלת הקדישו אינו קרב עוד לעולם דהואיל ונדחה ידחה ולא תימא אין דחוי בקדשים אלא הקדיש לגופו ונדחה מהקריב אבל קדושת דמים לא אלימא למימר ביה תורת דחוי ולאי אתיא לה שעת הכשר הקרבה כגון הכא דחזר ולקח חציה תקרב, והכא נמי הכי פרישנא לה "יש דחוי בדמים" כגון נקיבה לפסח, לא חזיא גופה לפסח אלא כי אקדשה, לדמים אקדשה, ואיידי דדחויה דלא חזיא לאקרובי גופה לדבר שהוקדשה לה' אמרינן תדחה לעולם אפילו לאחר הפסח דכל מותר הפסח הוי שלמים ונקיבה לשלמים מחזא חזיא דקתני מתני' דמיה שלמים אבל גופה לא, אלמא אלימא קדושת דמים לומר בה תורת דחוי ולא אשכחן דפליגי תנאי בהא מילתא מיהו טובא אשמעינן, תשובת רבינו ע"כ, ותמיהא לי אמאי גרע ממותר הפסח שראוי *לפסח כדאמרינן בהאשה (לעיל דף פט:) וכפרתו וכייתי במותר : **בנו נמנה עמו.** אם היה בנו נמנה עמו ועדיין יש לו בעלים : **אי נימא דמית קודם חצות.** ובו ביום הא חל אנינות עליה בריש' ותו לא חיילא עליה חובת דפסח להביאו בפני עצמן כדתנן (לעיל דף צא·) וכולן אין שוחטין עליהן בפני עצמן ומתני' קתני יביאנו דמשמע הוא עצמו : **אלא דמית אחר חצות.** דכיון דחיילא עליה דין פסח בריש' שוחט לעצמו ולא חיישינן שמא יביאוהו לבית הפסול דמוהל זהיר משום חובת פסח דחייל עליה מעיקרא אבל כי חיילא אנינות בריש' לא זהיר, ובמת יום או יומים קודם לא מצי לאוקמא אלא סתמא דמילתא בו ביום היו מפרישין פסחיהן : **הא קבעתיה חצות.** לפסח ואידחי משלמים דהא תנן (לעיל דף צו·) הפסח העומד בחצות ולא הקריבו, ירעה : **לשם פסח שני.** אם לא עשה את הראשון מפני אנינותו : **לצדדין קתני** . מת אחר חצות דחיילא עליה זמן חובת דפסח בריש' ובנו נמנה עמו ונשארו לו בעלים יביאנו לשם פסח, אין בנו נמנה עמו לא איירי בה מידי וממתני' שמעינן ירעה דהא קבעתי' חצות : **מת קודם חצות ואין בנו נמנה עמו יביאנו לשם שלמים.** דלא קבעתיה חצות, ואם בנו נמנה עמו לא איצטריך לאורויי בה מידי דודאי מיקרב לפסח שני, ואשמעינן מינה דהיכא דחל עליה חובת דפסח בריש', שוחטין עליו: **ל"א הא חל עליה אנינות בריש'**· ותו לא חיילא עליה חובת דפסח, והא דתנן (לעיל דף נ:) שוחטין על האונן ה"מ היכא דחיילא חובת פסח עליה בריש' והדר חל עליה אנינות : **שהיה אביו גוסס בחצות**· ומת לאחר חצות ובנו נמנה עמו יביאנו לשם פסח דהא חל עליה חובת דפסח בריש' אין בנו נמנה עמו יביאנו לשם שלמים דכיון דבחצות היה גוסס ורוב גוססין למיתה לא קבעתיה חצות : **לעולם דמית אחר חצות.** ודקשיא לך היאך יקרב שלמים הא קבעתיה חצות ואידחי ר' שמעון היא דאמר בסדר יומא בפ' ב' שעירי (דף סג:) בעלי חיים אין נדחין אלא מחמת מום או אתנן ומחיר שאינן ראויין אבל למה שהוא ראוי יקרב והאי חזי לשלמים :

ס"ג רבינא אמר כגון שהפרישו אחר חצות ומתו בעליו אחר חצות . בנו נמנה עמו יביאנו לשם פסח דחובת דפסח חיילא בריש' אין בנו נמנה עמו יביאנו לשלמים דכיון דבחצות עדיין לא הופרש אין כאן קבע לדחות וקסבר תנא דידן חצות קבע ולא כל שאר זמן שחיטה :

מתני' הפסח שנתערב בזבחים. שלשה טלאים א' של פסח וא' של אשם וא' של עולה ונתערב הפסח ביניהן כולם ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויביא בדמי היפה שבהן עולה דשמא היפה עולה היה, ובדמי היפה שבהן אשם שמא היפה אשם היה, ובדמי היפה שבהן פסח אם קודם הפסח [נסתאבו], ואם לאחר הפסח נסתאבו יביאו שלמים דשמא היפה פסח היה, ואותו מותר שהוא צריך להוסיף על הפחות עד שיגיעו לדמי היפה שבהן יפסיד מביתו משלו, וא"ת הרי הוא מחליף שמביא שלמים בדמי האשם או בדמי העולה והרי קדושת הבהמה חלתה על מעות דמיה ואין משנין מקדושה לקדושה, כשבא לחללן להבהמות כך הוא עושה: אם יפה שבהן שוה סלע מביא ג' סלעים מביתו ~~ועל הסלע האחד~~ ואומר "כל מקום שהיא העולה הרי מחוללת על הסלע זו" ויביא ממנו עולה ~~ועל סלע השני~~ ואומר "כל מקום שהוא האשם הרי הוא מחולל על סלע זו" ומביא בו אשם, וכן לשלמים : **נתערב בבכורות** . שמתן דמן ומתן דם הפסח שוה ואין טעונין תנופת חזה ושוק ולא סמיכה ונסכים : **ר"ש אומר.** אם כל החבורה כולה כהנים היו יאכלו את כולם בו בלילה ויקרב פסח לשם פסח כל מקום שהוא והבכורות לשם בכור בכל מקום שהן : **גמ'** והא

שמע מינה דחוי מעיקרו הוי דחוי . תימה לר"י דבפרק לולב הגזול (סוכה דף לג:) מסיק גבי לולב דדחוי מעיקרו לא הוי דחוי ויש לחלק בין דחוי מעיקרו דגבי מצוה לדחוי מעיקרו דהקרבה ועוד דשאני התם דמעיקרא אפשר למעוטי בתקנתא ולא דחוי גמור הוא וא"ת מאי קמ"ל ר' יוחנן בפ"ק דקדושין (דף ז:) גבי בהמה של שני שותפים דכל הנהו תלת מילי דמדקדק ממילתיה שמעינן ממתני' דהכא וי"ל דאכתי אשמעינן דעושה תמורה ותמורתה כיוצא בה אע"ג דאינה קריבה כלל והא דלא קאמר התם וש"מ דעושה תמורה כיוצא בה לא חשיב אלא מילי דדחייה וא"ת וניליף ממחוסר זמן דדחוי מעיקרא הוא ולא הוי דחוי? ויש לומר דשאני מחוסר זמן דלא איתחזי מעולם [א] לשום קרבן וזמן קבוע להיות ראוי ליום השמיני הלכך לא שייך למילף מיניה בעלמא:

ושמע מינה יש דחוי בדמים . פרש"י בתשובתו דאפילו דבר שלא קדש מתחלה קדושת הגוף אלא לקדושת דמים דחוי הוא מלקרב לבסוף דלא תימא אין דחוי אלא בדבר הקדוש קדושת הגוף ונדחה מהקרבה אבל קדושת דמים לא אלימא למידחי ותימה לר"י הא כל דחוי מעיקרו הוא דחוי בדמים ואם כן כיון דאמר דדחוי מעיקרו הוי דחוי שמעינן נמי דיש דחוי בדמים ואור"י דמשכחת ליה דחוי מעיקרו בקדוש קדושת הגוף כגון ששחטו וקיבל הדם בכלי שיש בו מים דראשון ראשון דחוי הוא הלכך אפילו לבסוף רבה הדם ויש בו מראית דם הוי דחוי ולהכי איצטריך תו לאשמעינן דאפי' בדמים יש דחוי ובפ"ק דקדושין (דף ז:) מפורש כל הצורך :

הא חייל עליה אנינות . אף על גב דקרינא ביה לפי אכלו בלילה מכל מקום אינו יכול לשלח קרבנותיו כדאמרינן *(זבחים דף נט:) שלמים בזמן שהוא שלם : ופטורין

◆

רבינו חננאל

ש"מ מדקתני ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה (כיון שאינן) קרבים שלמים ש"מ בעלי חיים נדחין ודחוי מעיקרא כי (היא) נקבה או זכר בן ב' שנים שאינן ראוין מעיקרא לשם פסח לא תימא כיון שאינן (שלמים) לשם פסח מעיקרא כי אקדשינהו לשלמים אקדשינהו אלא נדחו ומדלא קתני ויביא בדמיו שלמים אלא יפלו דמיו לנדבה ש"מ דיש דחוי בדמים: המפריש פסחו ומת וכו' ת"ר המפריש פסחו ומת אם בנו ממונה עמו יביאנו לשם פסח [אין בנו ממונה עמו יביאנו לשם שלמים] לששה עשר ואוקמא רבא בשמת קודם חצות וחל עליה אנינות דאורייתא והוא נדחה לפסח שני והא דתנן אונן טובל ואוכל פסחו לערב באנינות דרבנן אבל באנינות דאורי' לא־רב שרבי' אמר כגון שהיה אביו גוסס בחצות ומת אחר חצות בנו ממונה עמו יביאנו לשם פסח דהא לא חל עליה אנינות אין בנו ממונה עמו יביאנו לשם שלמים דכיון דבחצות גוסס היה לא הוה חזי למעבד פסח ולא קבעתיה חצות · רב אשי אמר לעולם דמת אחר חצות ולא חל עליה אנינות דהא משעת הפסח כיום טוב חשוב שאומר בו הלל לפיכך לא חל עליה אנינות אין בנו ממונה עמו יביאנו לשם שלמים מאי אמרת קבעתיה חצות רבי שמעון הוא דאמר בעלי חיים אין נדחין ומשום הכי מקריב לה שלמים · רבינא אמר כגון שהפרישו אחר חצות ומתו בעלים אחר חצות וקסבר לא קבעה : מתני' הפסח שנתערב בזבחים ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויביא בדמי היפה שבהן ממין זה וכו' עד שנתערב בבכורות רבי שמעון אומר אם חבורת כהנים

נושא
המפריש את פסחו ומת
מה דין הפסח ומה הקשר לבנו לקרבן

נושא/מבנה
△ 5 הסברים לאיזו בזמן המפריש את פסחו ומת...

נושא
פסח שנתערב
• בזבחים אחרים
• בבכורות

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] תוד"ה שמע מינה דיחוי מעיקרו כו' וי"ל דשאני מחוסר זמן דלא אתחזי מעולם וכו' נ"ב עיין יומא סד ע"א בתוס' ד"ה התם וכו' ובתוספות ישנים שם בד"ה מי דמי וכו' ובד"ה דיליף ודו"ק :